

Martin B. Carstensen

Mediernes konstruktion af Farum-sagen¹

Dele af den angelsaksiske medieforskning har peget på en stigende konformitet og tabloidisering af nyhedsdækningen. Denne udvikling tilskrives strukturelle ændringer i medielandskabet, blandt andet professionalisering og kommercialisering. Fem avisers dækning af Farum-sagen giver imidlertid ikke anledning til at bekræfte denne tese i en dansk sammenhæng. Selv om aviserne stort set dækker de samme begivenheder, er der en kvalitativ forskel mellem aviserne. De to tabloidaviser, *B.T.* og *Ekstra Bladet*, fokuserede i deres dækning på borgerne som ofre, hvor de resterende tre aviser også interesserede sig for årsagerne til skandalen. Samtidig var konstruktionen af Peter Brixtofte præget af ambivalens og en vis grad af nuance: På den ene side beskrev aviserne Brixtofte som en tyrannisk og alkoholiseret bykonge, på den anden side som en liberal nytænkter. Tabloidseringen er således ikke slået igennem i Danmark, og det er tvivlsomt om den nogensinde vil.

Der er bred enighed om, at medierne indtager en central plads i det politiske system (Togeby et al., 2003; Lund, 2004; Østerud et al., 2003; Waldahl, 1999). Fra tidligere at have været partipresse, er medierne med tiden blevet selvstændige aktører. Med denne udvikling er fulgt en kommercialisering, og resultatet er øget fokus på "den gode historie" eller "kioskbaskeren". En historie skal gerne passe ind i en fast skabelon: Der skal være konflikt, enten mellem to personer eller mellem system og borger. Der identificeres også ofte en uskyldig person, der er offer for en urimelighed. Mange enkeltsager konstrueres i højere eller mindre grad ud fra en sådan skabelon. Der er ikke foretaget nærmere undersøgelser af, hvor udbredt denne skabelon er, men en forsigtig vurdering ville være, at enkeltsager fylder mere og mere i det danske mediebillede (Albæk, 2004). Dette har ikke kun konsekvenser for det politiske systems virkemåde, men kan også have indflydelse på befolkningens holdning til det politiske system.²

En lang række danske skandalesager i 1980'erne og 1990'erne har modtaget omfattende dækning,³ men hvordan konstruerer medierne disse skandalesager? Hvilke ligheder og forskelle er der i mediernes dækning? Er mediernes dækning af skandalesager præget af "den lille mands" perspektiv? Beskrives skandalen som en enkeltsag, eller som symptomatisk for det politiske system? Er aviserne konsistente i de diskurser, der anvendes i dækningen, eller er billedet mere kompliceret? Disse spørgsmål vil blive søgt besvaret gennem en analyse af fem danske avisers konstruktion af Farum-sagen.⁴

Hovedargumentet er, at flertallet af avisernes konstruktion indeholdt flere modsatrettede vinkler, og dermed ikke kan siges at have produceret en konform nyhedsdækning. Det var forventeligt, at avisdækningen var negativ, men den følgende analyse viser for det første, at aviserne ikke – på baggrund af erfaringerne i Farum Kommune – udtrykte en generel mistillid til det politiske system eller danske lokalpolitikere. Der kom med andre ord ikke en diffus mistillid til udtryk. Selv om dækningen var særligt centreret omkring konkrete temaer, såsom Farum-bor-

gerne som ofre for Peter Brixtoftes problematiske styringsmetoder, eller en konfliktlinje mellem Peter Brixtofte og regeringen og partiet Venstre, analyserede flertallet af aviserne også de bredere årsager til skandalens opståen. For det andet viser analysen af avisernes italesættelse af Peter Brixtofte, at flertallet af aviserne konstruerede en nuanceret beskrivelse af Brixtoftes rolle i Farum-sagen. På den ene side konstrueredes Peter Brixtofte som en tyrannisk og alkoholisk bykonge, på den anden side som en markant liberal nytæinker. Avisernes konstruktion af Farum-sagen stikker altså i flere retninger, og resultaterne peger i retningen af en ændret forståelse af mediernes organisering.

Teoretisk udgangspunkt

Der er to overordnede grunde til at undersøge mediernes konstruktion af politiske begivenheder. For det første kan en sådan analyse belyse, hvordan medierne udfører deres vigtigste politiske magt, nemlig evnen til at konstruere politiske begivenheder. En række aktører besidder denne magt, hvoraf medierne er en af de mest centrale. Mediernes konstruktion af politiske begivenheder kan ses som udøvelse af det, Bourdieu kalder *symbolsk magt*. Symbolsk magt kan defineres som "evnen til at gribe ind i begivenhedernes gang, til at påvirke andres handlinger og forestillinger og endda til at skabe begivenheder ved hjælp af frembringelse og overførsel af symbolske former" (Thompson, 2002: 107). Med det liberale demokratis fremkomst er anvendelse af fysisk magt eller trusler herom kun i særlige tilfælde acceptabelt, og politisk magt baserer sig i højere og højere grad på evnen til at konstruere virkeligheden (Thompson, 1995). For at forstå mediernes særlige position i kampen om symbolsk magt, kræves der en kort introduktion til et andet af Bourdieus begreber, nemlig *feltes*. Bourdieu mener, at det sociale rum groft sagt kan karakteriseres som et system af feltes. Et felt kan lidt nørket defineres som "structured spaces of positions (...) whose properties depend on their positions within these spaces" (Bourdieu, 1993: 72). Lidt simplere formuleret kan feltes ses som strukturer, der gennem en streng logik – opbygget over en lang periode af kamp mellem feltets medlemmer – former en afgrænset gruppes interaktion (Carstensen, 2005). Mediernes felt er særligt indflydelsesrigt, idet det udøver magt over de andre feltes magt, når det ændrer "what counts as symbolic capital in particular fields through its increasing monopoly over the sites of social prestige" (Couldry, 2003: 668). En diskursiv analyse af mediernes konstruktion af centrale mediebegivenheder, herunder politiske skandaler, kan give et praj om, hvordan medierne udøver deres symbolske magt.

For det andet er der en skandaleteoretisk årsag til at foretage en tekstanalyse af mediernes dækning af Farum-sagen, nemlig mediernes centrale position i politiske skandaler. Mediernes ageren i politiske skandaler er særligt vigtig, da de fungerer som leddet, der offentliggør forhold, der ellers var gemt fra offentligheden. Med Waisbords (2004) ord: "Transgressions that have been known only to participants and accomplices must cross the threshold of publicity to become a scandal". Uden offentliggørelse opstår en skandale ikke; der er i stedet tale om en afsløring. Medierne er også en vigtig aktør i forløbet, der følger afsløringen af uregelmæssigheder. Følges afsløringen ikke op af en vis interesse samt grundlæg-

gende negativ dækning, er der stor chance for, at afsløringen ikke skaber en negativ offentlig reaktion. Uden en negativ offentlig reaktion er der, ud fra Thompsons (2002) teori, ikke tale om en skandale (se også Carstensen, 2005). Politiske skandaler opstår i samspil mellem flere potentielle aktører: politikere, embedsværket, politi, domstole og medier. Medierne indtager dog en særligt privilegeret plads i kampen om konstruktionen af den politiske skandale *qua* deres tætte forbindelse til offentligheden. En analyse af mediernes konstruktion af skandaler er derfor særligt vigtig i forståelsen af politiske skandalers opståen, udvikling og konsekvenser for demokratiet.

Udgangspunktet for den empiriske analyse er Gamson og Modiglianis (1989) teori om *interpretive packages*, eller fortolkningspakker. Valget af denne konstruktivistiske metode ligger i naturlig forlængelse af det Bourdieu-inspirerede udgangspunkt. Ifølge Gamson og Modigliani eksisterer der en diskurs for ethvert politisk emne, som trækker på metaforer, slagord, sammenligninger til tidligere begivenheder, symboler m.m. Diskursen består af en række komplekst interagerende fortolkningspakker, som bruges til at strukturere forståelsen af et politisk emne. En fortolkningspakke indeholder en kerne med et centralt organiserende *frame* (Gamson og Lasch, 1983: 398). Gamson og Modiglianis definerer et *frame* som "a central organizing idea for making sense of events" (Gamson og Modigliani, 1989). Medierne er altså ikke objektive sandhedsbærere, men udøver deres magt ved udvælgelse (og fravælgelse) af *frames*. Mediernes magt skal ikke ses som diktat af befolkningens holdninger (Gamson og Modigliani, 1989: 2), men i stedet som en konstruktion af virkeligheden, der er særligt stærk i konkurrencen med andre felter. Gamson og Modiglianis ide om, at den offentlige diskurs konstrueres gennem en række fora, hvor mainstream-medierne er et af de vigtigste, ligger således ikke langt fra Bourdieu teori om mediefeltets særlige position.

Fortolkningspakker kan være mere eller mindre fremtrædende i den overordnede diskurs. En fortolkningspakkes "karriere" bestemmes af tre forhold. For det første skal fortolkningspakken kunne tolkes ind i en større kulturel sammenhæng. Jo mere fortolkningspakken ræsonnerer med centrale kulturelle symboler og værdier, jo større gennemslagskraft (Madsen, 2000: 10). For det andet spiller *sponsoraktivitet* en rolle. Fortolkningspakker promoveres af sponsorer, som for eksempel politikere, interesseorganisationer, firmaer osv., og sponsoraktiviteten foretages oftest af kommunikationseksperter, der fortolker emnet ind i en sammenhæng (Gamson og Modigliani, 1989: 5). I en skandalesituation kan journalister være de stærkeste sponsorer på grund af idealet om journalisten som vagthund. Den sidste faktor er *mediapraksis*. Hvilke normer og praksisser journalister bruger i deres arbejde har afgørende betydning for, hvilken succes sponsorerne har med at promovere deres tolkninger.

Teorien om fortolkningspakker er blevet brugt til at analysere diskursen for så forskellige politiske emner som atomkraft (Gamson og Modigliani, 1989), positiv særbehandling (Gamson og Modigliani, 1987), den arabisk-israelske konflikt (Gamson, 1992), velfærdsstaten (Gamson og Lasch, 1983), befolkningsudvikling (Ball og Wilmoth, 1995), og i en dansk sammenhæng flygtninge- og indvandrer-spørgsmålet (Madsen, 2000). Teorien kan også med fordel anvendes i en analyse af

mediernes konstruktion af politiske skandaler. For det første kan en analyse af de anvendte fortolkningspakker vise forskelle og ligheder i avisernes dækning, og om diskurserne var konsistente eller ej. Dette kan kaste lys over, i hvor høj grad medierne fungerer *en bloc*. For det andet: Fordi skandaler konstrueres gennem eliternes ”kampe om symbolsk magt med tillid og omdømme som indsats” (Thompson, 2002: 253), kan de forskellige tolkninger af skandalen med fordel ses som fortolkningspakker, der konstruerer mediernes bidrag til skandalens udvikling.

For det tredje er der også en metodologisk årsag til, at Gamson og Modiglianis teori om fortolkningspakker anvendes i undersøgelsen. I analyser af sammenhængen mellem mediedækningen af skandaler og udviklingen i politisk mistillid, anvendes som regel en kvantitativ tilgang (for eksempel Zaller, 1998, 2001). En ren kvantitativ kodning og analyse af tekster relateret til politiske skandaler er uhenigtsmæssig, blandt andet fordi dækningen af politiske skandaler i langt de fleste tilfælde er stærkt negativ (direkte positiv dækning af politikeres fejltrin er svært at forestille sig). En simpel kodning af negativ/positiv dækning – som Zaller (1998, 2001) for eksempel foretager af en stor mængde artikler og nyhedsindslag om Lewinsky-skandalen – kan ikke indfange de til tider modsatrettede vinkler, medierne anvender i konstruktionen af politiske skandaler. En sådan metode kan dermed ikke på tilfredsstillende vis kaste lys over, hvordan medierne beskriver det politiske system under en politisk skandale. Den kvantitative tilgang er ikke at foragte, da den blandt andet er god til at sammenligne meningsmålinger med. Men som anført af Gamson og Modigliani, bør en analyse af mediedækningen indledes med en kvalitativ undersøgelse af de anvendte fortolkningspakker og derefter suppleres med den kvantitative indholdsanalyse kombineret med analyser af den offentlige opinion (for et eksempel på denne fremgangsmåde, se Hjarvad et al., 2004). Der har i denne artikel kun været ressourcer til at gennemføre den indledende kvalitative analyse.

Analysens design

Ideelt set burde alle artikler om Farum-sagen analyseres, men særligt vigtige begivenheder – af Gamson og Modigliani (1989: 12) kaldt *critical discourse moments* – kan også udvælges. De nedenfor anførte begivenheder er centrale for skandalens udvikling, og samtidigt har dækningen været omfattende. Dette gør, at samtlige aviser dækker begivenheden med en vis mængde artikler, og en tekstanalyse er dermed mulig. De udvalgte begivenheder er:

- *B.T.* kommer med de første afsløringer, bl.a. om misbrug af repræsentationskontoen (06.02.2002).
- Farum Kommune sættes under administration (20.02.2002).
- Indenrigsministeriet oplyser, at man agter at følge byrådets indstilling om suspension af Brixtofte (06.02.2002)
- Bilag fra Farum Kommunes repræsentationskonto for 2000 og 2001 offentliggøres (08.05.2002)
- Peter Brixtofte ekskluderes som medlem af Venstres Folketingsgruppe (14.05.2002)

I alt 125 artikler fra ovennævnte begivenheder er analyseret. Fem landsdækkende aviser er repræsenteret⁵: *B.T. (B.T.)*, *Ekstra Bladet (E.B.)*, *Politiken (Pol.)*, *Berlingske Tidende (Berl.)* og *Morgenavisen Jyllands-Posten (J.P.)*.

Der er identificeret fem fortolkningspakker:

- Systemets funktionsdygtighed
- Den politiske nævekamp
- Den stakkels skatteyder
- Journalisten som vagthund
- Om Brixtofte

Omfanget af artiklen giver ikke plads til en omfattende citering, men fortolkningspakkernes anvendelse er søgt eksemplificeret med centrale citater

Analyse

Systemets funktionsdygtighed

Kernen i fortolkningspakken, "Systemets funktionsdygtighed", er en vurdering af, om det danske lokaldemokrati fungerer effektivt. Fortolkningspakken er interessant, fordi negativ dækning af forholdene i Farum Kommune er forventeligt, hvorimod det er mere usikkert, om kritikken breder ud til selve systemet. I en vurdering af, hvorvidt medierne – i deres dækning af politiske skandaler – skaber en diffus mistillid til det danske lokaldemokrati, er det værd at vide, om denne kritik udtrykkes eksplicit, eller om den mistillid, der eventuelt måtte opstå, er et resultat af modtagerens egen konstruktion af beskeden.

Selv om aviserne primært fokuserede på Peter Brixtofte og ledende embedsmænd i Farum Kommune som årsag til Farum-sagen, udtrykkes der også kritik af det danske lokaldemokrati, og særligt af tilsynsmyndighederne. *B.T.* kritiserer i starten af skandalen Tilsynsrådet i Frederiksborg Amt: "Tilsynsrådet har for lang, lang tid siden sendt *B.T.*'s klage til udtalelse hos Peter Brixtofte (...) den ene måned efter den anden (er) gået, uden at der er sket noget som helst. Tilsynsrådet har intet gjort for at rykke borgmesteren, selv om rådet er bekendt med, hvordan han trækker sager i langdrag" (*B.T.*, 06.02.2002, 1. sektion, p. 11). I en leder kaldes Tilsynsrådet et "dikkende halevedhæng på Brixtofte" (*B.T.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 14). Også *Ekstra Bladet* er utilfreds med Tilsynsrådets indsats: "Situasjonen netop nu i Farum er, at Indenrigsministeriet har bedt Tilsynsrådet om at undersøge hele denne finansielle model. Det skete for et par år siden. Men der er ikke sket en dyt" (*E.B.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 11), og *Berlingske Tidende* kalder Tilsynsrådet "svagt" (*Berl.*, 07.05.2002, 2. sektion, p. 6). Selv om ingen aviser er tilfredse med Tilsynsrådets rolle i sagen, bruger *Politiken* dog en hel artikel på at beskrive de svære forhold for Tilsynsrådet (*Pol.*, 21.02.2002, 1. sektion, p. 7).

Flere aviser foreslår en reform af den kommunale styrelseslov. *Berlingske Tidende* mener, at "alene vanskelighederne ved at suspendere borgmestere i Danmark (må) give anledning til undren", og foreslår, at det bliver lettere at afsætte en borgmester: "Politik er ikke nok i kommunalpolitik. Der skal jura til" (*Berl.*, 07.05.2002,

2. sektion, p. 6). *B.T.* skriver i en ledende artikel: "Det skrækindjagende omfang sætter fokus på de problemer, der ligger i den kommunale styrelseslov (*B.T.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 2). *Politiken* skiller sig ud, idet de mener, at statsminister Anders Fogh Rasmussen skal gå ind i sagen og få Brixtofte til at træde tilbage, eventuelt med trusler om eksklusion fra partiet Venstre (*Pol.*, 08.05.2002, 2. sektion, p. 6). Problemet skal med andre ord løses politisk og ikke juridisk.

Tabloidavisernes anvendelse af fortolkningspakken adskiller sig på ét punkt markant fra resten af aviserne. Denne forskel består i en mistillid til særligt landspolitikere og ledende embedsmænd, som antages at have haft kendskab til eller været en aktør i Farum-sagen. Da pressen får aktindsigt i Farum Kommunes repræsentationskonto, kommer denne mistillid til udtryk. *Ekstra Bladet* skriver i en artikel med overskriften "De spiste på Brixtoftes regning": "24. februar 2000 har Brixtofte inviteret Hillerøds politimester Jørgen Skat-Rørdam til middag på Bregnerød Kro (...) Samme Skat-Rørdam blev voldsomt kritiseret for at være alt for længe om at rykke ud, da Brixtofte i begyndelsen af februar, blev meldt til politiet" (*E.B.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 8). *B.T.* skriver 9. maj i en leder: "Omfanget og antallet af mennesker, der har været involveret i dette systematiske misbrug er så stort, at det vil tage lang tid for de fleste at fatte det" (*B.T.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 2). I en anden artikel skriver *B.T.* "Det moralske og politiske ansvar rammer naturligvis Venstre-gruppen i Farum – og mange folketingspolitikere. Derfor er der grund til at vente, at der bliver kø ved en stribe håndvaske" (*B.T.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 2).

Selv om tabloidaviserne udtrykker mistillid til en række ledende landspolitikere og embedsmænd, er aviserne enige om, at Farum-sagen ikke er symptomatisk for det danske lokaldemokrati. For eksempel citerer *Jyllands-Posten* professor Lars Bo Langsted for at sige: "Der findes ikke noget fortilfælde i den kommunale verden, som kommer i nærheden af de anklager, om *B.T.* rejser mod Farums Borgmester, Peter Brixtofte" (*J.P.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 4). *Ekstra Bladet* skriver i en leder: "Der (findes) i dagens Danmark ingen offentlige virksomheder – ministerier, styrelser, direktorater, statslige selskaber, kommuner eller amtskommune – der ville drømme om at misbruge repræsentationskontoen i det systematiske omfang, der er sket i Farum" (*E.B.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 8). I en anden artikel i *Ekstra Bladet* udtaler statsminister Anders Fogh Rasmussen: "(...) sagen om Farum og Peter Brixtofte er også helt ekstraordinær". Journalisten kommenterer udtalelsen med et "Heldigvis" (*E.B.*, 15.05.2002, 1. sektion, p. 7). Kritikken af Tilsynsrådet og den kommunale styrelseslov udvikler sig således ikke til en generel kritik af det danske lokaldemokrati.

Den politiske nævekamp

Flere undersøgelser (for eksempel Capella og Jamieson, 1997; de Vreese, 2003) har vist, at historier vinklet omkring politikeres strategiske positionering i forhold til hinanden og kampe mellem to politiske fløje, medfører en umiddelbar stigning i politisk mistillid hos modtageren. I dækningen af Farum-sagen kan der identificeres en fortolkningspakke – her kaldt "Den politiske nævekamp" – som beskriver kampen mellem de politiske fløje. Der er dog forskel på, hvordan aviserne

fremstiller lokale og nationale forhold. I beskrivelsen af de lokalpolitiske forhold i Farum beskrev aviserne godt nok politik som en kamp, men som en kamp mellem et (for) stærkt flertal og en svag opposition. På nationalt plan blev forholdet mellem opposition og regering, og internt i Venstres folketingsgruppe, til gengæld beskrevet som en kynisk kamp. Der var ingen nævneværdig forskel mellem avisernes dækning.

Beskrivelsen af de lokalpolitiske forhold i Farum ligger i naturlig forlængelse af italesættelsen af Peter Brixtofte som en enevældig bykonge (se nedenfor). Oppositionens manglende indflydelse i byrådet beskrives dog også helt eksplicit. *Jyllands-Posten* bringer således artiklen "Brixtofte aflyser byråds-møder": "Samtidig med, at Farums borgmester Peter Brixtofte (V) bliver beskyldt for at have svindlet med bilag, har han kørt sine modstandere i byrådet ud på et sidespor", og Lene Bjerre Herdel (SF) udtaler: "Det virker som en bevidst måde at holde oppositionen ude på" (*J.P.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 5). I *Berlingske Tidende* anklager byrådspolitiker i Farum byråd Sabine Kirchmeier-Andersen Peter Brixtofte "for at have aflyst det ordinære byrådsmøde i januar for at forhindre, at sagen om den tætte forbindelse mellem Farum Kommune og Farum Boldklub kommer på dagsordenen" (*Berl.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 4).

Beskrivelsen af politik som et kynisk spil viser sig i dækningen af regeringen og Venstres håndtering af Farum-sagen. Fortolkningspakken "Den politiske nævekamp" kommer stærkest til udtryk i avisernes beskrivelse af indenrigsministerens suspension af Peter Brixtofte, hvor flere symbolske sammenligninger anvendes. Overskriften i en *B.T.*-artikel lyder "Løkke kvalte Farums konge", og i billedteksten står, "Han førte kniven" (*B.T.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 6). *Berlingske Tidende* bruger samme symbolske sammenligning: "Kniven blev ført", og "Peter Brixtofte (...) har fået sin politiske dødsdom" (*Berl.*, 07.05.2002, 2. sektion, p. 6). *Ekstra Bladet* skriver i en overskrift, "Løkke var kold" (*E.B.*, 08.05.2002, 1. sektion, p. 15), og *Politiken* kalder det "Dommens dag for Peter Brixtofte" og skriver, at "Skafottet skal bemandedes af Brixtoftes partifælle (...) indenrigsminister Lars Løkke Rasmussen" (*Pol.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 6). *Jyllands-Posten* skiller sig i denne sammenhæng ud, da avisen kun anvender udtryk som "suspendede" og "stadfæstede" (*J.P.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 1).

Den stakkels skatteyder

Fortolkningspakken "Den stakkels skatteyder" er vel repræsenteret i avisernes dækning af Farum-sagen, særligt da pressen får aktindsigt i regninger fra repræsentationskontoen i Farum Kommune. Hovedstrukturen i fortolkningspakken består i en henvisning til, hvordan borgerne – og særligt skatteyderne – rammes af Farum-sagen, samt en modstilling mellem Peter Brixtoftes vinforbrug og borgernes forventede holdning hertil. Fordi Brixtoftes vinforbrug spillede en så central rolle i skandalen, bliver fortolkningspakken "Den stakkels skatteyder" ofte brugt.

Tabloidavisernes anvendelse af fortolkningspakken adskiller sig både kvalitativt og kvantitativt fra de tre øvrige aviser. Selv om alle aviser anvender fortolkningspakken, er den stærkest repræsenteret i tabloidaviserne, hvori diskursen også er betydeligt stærkere end i resten af aviserne. I en af de første artikler i *B.T.*'s dæk-

ning af Farum-sagen beskrives det, hvordan Brixtofte har fabrikeret falske fakturaer for at dække over sit forbrug, og det noteres: "Alt sammen betalt med skatteborgernes penge (...) Skatteborgerne i Farum ordner regningen. De betaler gildet, ganske som de plejer at gøre" (*B.T.*, 06.02.2002, 1. sektion, p. 6). I en anden artikel trykt samme dag afsluttes en gennemgang af Brixtoftes vinforbrug med en sammenligning: "Det giver et gennemsnitligt forbrug på 22.338 kr. per dag – det samme som fire kassedamer tilsammen betaler i skat på en måned" (*B.T.*: 06.02.2002, 1. sektion, p. 6). I en artikel trykt 9. maj er fortolkningspakken særligt stærkt repræsenteret med formuleringer som "(...) har skatteyderne betalt (...) Alt i alt har skatteyderne betalt (...) lade skatteyderne betale for (...) Skatteyderbetalt, vel at mærke" (*B.T.*, 09.05.2002).

Den ovenfor beskrevne diskurs kan også findes i *Ekstra Bladets* dækning af Farum-sagen, selv om den dog først for alvor kommer i spil ved offentliggørelsen af Farum Kommunes repræsentationskonto. I den sammenhæng skriver chefredaktør Hans Engell: "Farum-modellen har uden tvivl været festlig – men afsindig dyr for skatteborgerne (...) Farums skatteborgere har uden at vide det betalt hundredtusindvis af kroner for at de kommunale topfolk kunne tegne personlige medlemskaber af sponsorklubberne" (*E.B.*, 09.05.2002 1. sektion, p. 8). I en artikel trykt samme dag gennemgås, hvordan "Brixtofte og hans slæng har (...) købt og betalt sig til sportslig succes – for skatteydernes penge" og videre, "Når Peter Brixtofte og hans venner ikke har haft travlt med at bælle rødvin, har de i stedet brugt tiden til at stopfodre Farums idrætsklubber med skatteborgernes penge" (*E.B.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 7).

Også de tre andre undersøgte aviser gennemgår eksempler fra repræsentationskontoen, men dog uden så mange henvisninger til Farums skatteydere. I en artikel i *Berlingske Tidende* fra 9. maj 2002 gennemgås en regning betalt af Farum Kommune: "Skatteborgere i Farum betalte middage for borgmester Peter Brixtoftes partikammerater til 30.000 kroner. Det var også kommunale skattekroner, der betalte for private medlemskaber på 17.500 kroner stykket for Peter Brixtoftes håndgangne embedsmænd" (*Berl.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 2). Artiklen fortsætter med en opremsning af, hvad Peter Brixtofte og andre brugte af penge på en restaurant d. 20. marts 2001. Derefter kommer professor Claus Haagen Jensen med en juridisk vurdering. Med andre ord anvendes fortolkningspakken, men ikke så skarpt som i tabloidaviserne. *Politiken* skriver i en leder: "Farums borgmester Peter Brixtofte har fløjet højt og boet godt på skatteborgernes regning" (*Pol.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 1) og i en anden artikel: "Men det var hverken broderen eller borgmesteren, som betalte, men derimod Farums skatteborgere" (*Pol.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 9). Igen er fortolkningspakken repræsenteret, men kun ved svag styrke. *Berlingske Tidende*, *Jyllands-Posten* og *Politiken* anvendte en mildere version af fortolkningspakken "Den stakkels skatteyder", hvor der henvises til skatteyderne, men ikke i samme omfang og med samme styrke som tabloidaviserne.

Journalisten som vagthund

Et af de mest centrale idealer i journalistik er "pressen som fjerde statsmagt", et ideal, som har stor udbredelse i journalistprofessionen. En journalist som vagt-

hund skal være fri fra økonomiske og partiorienterede interesser, og målet er dybdeborende, kritisk og uafhængig journalistik (Lund, 1999).

Det viser sig, at dette journalistiske ideal spillede en rolle i særligt *B.T.* og *Berlingske Tidendes* dækning af Farum-sagen, om end på to meget forskellige måder. *B.T.* giver i flere artikler og ledere sig selv æren for, at Peter Brixtofte blev fældet, hvorimod der i *Berlingske Tidende* reflekteres over journalisternes skyld for, at forholdene i Farum ikke blev offentligt kendt, før det var tilfældet. De resterende aviser forholder sig ikke i nævneværdig grad til journalisternes rolle i Farum-sagen.

B.T.'s vurdering af journalisternes rolle i Farum-sagen udtrykkes ikke i en samlet artikel, men er i stedet strøet ud på flere artikler. I en af de første artikler *B.T.* bringer, beskriver journalisterne hvordan de uden held prøver at få en kommentar til beskyldningerne om svindel fra Peter Brixtofte: "B.T. opsporede ham i aftes til Bregnerød Kro (...) Med få minutters mellemrum forsøgt B.T. time efter time at ringe ham op på mobilen (...) Selv om B.T. uophørligt forsøgte at ringe for at komme igennem" (*B.T.*, 06.02.2002, 1. sektion, p. 11). *B.T.* tager også æren for, at de angivelige ulovligheder er kommet frem i lyset. Eksempelvis skriver avisen i en artikel den 7. februar: "Selve politianmeldelsen skyldes alene B.T.'s dokumentation (...) Anmeldelsen sker alene på baggrund af B.T.'s dokumentation" (*B.T.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 14). Idealet om journalisten som vagthund kommer helt eksplicit til udtryk, da *B.T.* i en artikel skriver: "Samtidig må B.T. og andre medier tage fat på de svigt og forsømmelser, der har gjort vanvidsregimentet muligt (...) Vi må have svar på, hvordan det kunne gå så galt, før der blev grebet ind" (*B.T.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 2).

Berlingske Tidende præsenterer en hel anden vurdering af journalisternes rolle i Farum-sagen. I en længere artikel, der spørger, "Hvordan kunne det lade sig gøre", skriver journalist Olav Hergel om en tur til Grand Canaria for en gruppe af Farums ældre borgere, hvor ti journalister er inviteret med: "Vi er her ikke bare for at berette om festen, men også for at være kritiske (...) Men vi bliver smittet af glæden omkring os", og videre: "Selvfølgelig var han for fuld (...) og vi kunne have dræbt ham dagen efter (...) Men vi gjorde det ikke (...) Fordi vi på en eller anden måde var blevet fanget af charmen, stemningen, succesen? (...) Måske" (*Berl.*, 08.02.2002, 2. sektion, p. 1). I et portræt af Peter Brixtofte skriver journalist Mads Kastrop: "På nøjagtig samme måde som journalisterne langt tidligere burde have vædret Peter Brixtoftes magtbrynje med ideligt bilagsgraveri" (*Berl.*, 15.05.2002, 2. sektion, p. 1).

Fortolkningspakken "Journalisten som vagthund" indeholder således to modsattede diskurser. *B.T.* priser idealet om den journalistiske vagthund ved at henvise til egen indsats, hvorimod *Berlingske Tidende* i to omgange beklager sig over journalisternes indsats over for Brixtofte. *B.T.*'s diskurs er særligt interessant på grund af dens konfliktdimension: Den lille mands kamp mod det stærke system. En sådan konfliktlinje eksisterede – som vist ovenfor – også i fortolkningspakken "Den stakkels skatteyder" og er ofte repræsenteret i dækningen af enkeltsager (Albæk, 2004). Som antydnet spillede fortolkningspakken "Journalisten som vagthund" dog kun en betydelig rolle i *B.T.*'s dækning.

Om Brixtofte

Som vist ovenfor pegede de fem aviser på en række aktører i Farum-sagen som vigtige medspillere i skandalen: regering og opposition, kommunalpolitikere i Farum Byråd, indenrigsministeren, forskellige tilsynsmyndigheder, journalisterne selv m.fl. På trods af dette omfattende persongalleri, var der dog en altoverskyggende hovedperson, nemlig Peter Brixtofte. Dette skal formentligt primært tilskrives, at Peter Brixtofte har været en kontroversiel politiker i dansk politik i mange år, men mindst lige så vigtigt er det, at skandalen langt hen ad vejen blev italesat som en enevældig bykonges værk. Fordi Peter Brixtofte er en så vigtig aktør i Farum-sagen, er det undersøgt, hvilke fortolkningspakker aviserne brugte for at konstruere Brixtofte som aktør i skandalen.

Der kan overordnet skitseres tre fortolkningspakker, som var styrende i beskrivelsen af Peter Brixtoftes rolle i Farum-sagen: "Den magtfulde bykonge", "Drukkenbolten Brixtofte" og "Det liberale geni". Fortolkningspakken "Den magtfulde bykonge" beskriver Brixtoftes ledelsesstil som enevældig, uden udfordring fra en opposition i byrådet. Alle aviser anvender – i varierende grad – symbolet "enevældig konge". I en række artikler beskriver *B.T.* tiden før Farum-sagen, hvor Peter Brixtofte er blevet serviceret som en konge, for eksempel på Restaurant Sepp (*B.T.*, 06.02.2002, 1. sektion, p. 10), og har styret kommunen med hård hånd i et baglokale i selv samme restaurant, hvor folk kunne komme i "audiens" (*B.T.*, 06.02.2002, 1. sektion, p. 6). Farum Kommune beskrives som Peter Brixtoftes "eldorado" (15.05.2002, 1. sektion, p. 2), "manege" (*B.T.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 2) og "helt eget kongerige" (*B.T.*, 14.05.2002, 1. sektion, p. 5), hvor han "spillede Kong Gulerod" (*B.T.*, 15.05.2002, 1. sektion, p. 2).

Også *Ekstra Bladet* anvender denne fortolkningspakke. Peter Brixtofte beskrives som "bykongen der kunne regere efter for godt befindende" (*E.B.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 9), "solkongen" (*E.B.*, 09.05.2002, 1. sektion, p. 6) og "som en konge på enevældens tid" (ledende artikel, *E.B.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 2). Et sted beskrives vælgerne i Farum som "Kong Brixtoftes undersætter" (*E.B.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 8).

I de tre øvrige aviser beskrives Peter Brixtofte også som en bykonge, men på en mere afdæmpet måde. *Politiken* beskriver den tidligere borgmester som en "enevældig bykonge" (*Pol.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 7), og som nu tidligere "konge i den nordsjællandske lilleby" (*Pol.*, 15.05.2002, 1. sektion, p. 4), som bruger det "majestætiske 'vi'" (*Pol.*, 16.05.2002, Kultur, p. 1). I *Berlingske Tidende* beskrives Peter Brixtofte som "Kongen af Farum" (*Berl.*, 15.05.2002, 2. sektion, p. 1), der har virket truende på en journalist (*Berl.*, 08.02.2002, 2. sektion, p. 1), og at hans styring har båret præg af overmod og magtens arrogance (*Berl.*, 15.05.2002, 1. sektion, p. 1) samt "korrupsion, nikkedukkeri (...) storhedsvanvid" (*Berl.*, 08.02.2002, 2. sektion, p. 1). *Jyllands-Posten* er den avis, der i mindste grad anvender fortolkningspakken "Den magtfulde bykonge". Kun da *B.T.* bringer de første historier om Farum-sagen i starten af februar 2002, beskriver *Jyllands-Posten* Brixtofte som en bykonge. I et portræt af Peter Brixtofte beskrives han som en "egenrådig politiker", der har gjort Farum Kommune til et "onemanshow" med sig selv i "den enlige hovedrolle" (*J.P.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 5).

Den anden interessante fortolkningspakke, aviserne bruger i beskrivelsen af Brixtoftes rolle i Farum-sagen, er "Drukkenbolten Brixtofte". Især *Ekstra Bladet* anvendte fortolkningspakken, men alle andre aviser, undtagen *B.T.*, kommenterede på Brixtoftes alkoholforbrug som et personligt problem.

I *Ekstra Bladet* spørger en artikel, "Hvorfor drikker Brixtofte", og læge og medlem af Farum Byråd, Paul Wachtell, vurderer Peter Brixtoftes sundhedstilstand som belastet (*E.B.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 11). Brixtofte udtaler, "Jeg drikker mere end de fleste", og det fortælles, at indenrigsminister Lars Løkke Rasmussen råder Brixtofte til at gå i alkoholbehandling (*E.B.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 5). Yderligere anvender *Ekstra Bladet* temaoverskriften "Brixtoftes Brandert" på en række artikler. I et portræt af Peter Brixtofte, trykt i *Politiken* 7. februar, nævnes det, at Brixtofte elsker rødvin, og at han har en bil med chauffør på grund af hans indtagelse af vin dagen lang (*Pol.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 7). *Jyllands-Posten* nævner, at Brixtofte "holder meget af en god drue" (*J.P.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 5). I en længere artikel i *Berlingske Tidende* beskrives Peter Brixtoftes opførsel på en rejse til Grand Canaria, hvor en række journalister var inviteret med: "Brixtofte bliver så beruset (...) selvfølgelig var han for fuld". Journalisten spørger til hans vinforbrug, og Brixtofte svarer, at det er hans største svaghed (*Berl.*, 08.02.2002, 2. sektion, p. 1). Fortolkningspakken "Drukkenbolten Brixtofte" anvendtes særligt i starten af skandalen og forsvandt derefter mere eller mindre fra dækningen.

Den sidste fortolkningspakke, "Det liberale geni", ligger i umiddelbar modsætning til de to foregående pakker, da Peter Brixtofte heri beskrives som en nytænkende, original og til tider genial liberal politiker. Denne beskrivelse er dog af fortidens Brixtofte, og beskrivelsen indeholder som regel en bemærkning om, at Peter Brixtofte har mistet sin politiske troværdighed, og hans tidligere så strålende karriere ikke længere kan legitimere hans virke som politiker. Den eneste avis, der ikke anvender fortolkningspakken "Det liberale geni", er *B.T.*

Hvad angår denne fortolkningspakke, eksisterer der ikke den store forskel mellem aviserne. På tværs af politisk ståsted anses Brixtofte for at have leveret flotte politiske resultater i Farum Kommune. *Berlingske Tidende* beskriver i en længere portrætartikel Brixtofte således: "Engang var han det borgerlige Danmarks bedste bud på en nyskaber", og "Brixtofte repræsenterede mere end nogen anden liberal politiker håbet om et nyt og bedre Danmark. Et friere Danmark" (*Berl.*, 15.05.2002, 2. sektion, p. 1). I en anden artikel påpeges Brixtoftes "visionære kvaliteter og handlekraft" (*Berl.*, 20.02.2002, 2. sektion, p. 6). *Politiken* beskriver Farum som "Et politisk eksperiment i den før så søvnige forstadskommune, der i årevis blev fremhævet af både venner og fjender som en mønsterkommune" (*Pol.*, 16.05.2002, Kultur, p. 1), og giver Brixtofte æren for at have "forvandlet en landsby og en motorvejsafkørsel uden for København til en lokalitet, der er blevet synonym med hans eget navn" (*Pol.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 7). *Jyllands-Posten* citerer en kilde for at kalde Peter Brixtofte en "lynende politisk begavelse", og en anden kilde kalder ham "kunstner" og "en ildsjæl" (*J.P.*, 07.02.2002, 1. sektion, p. 5). Brixtofte beskrives i et portræt som "en af Danmarks mest feterede lokalpolitikere" og "leveringsdygtig i karisma, visioner og ideer" (*J.P.*, 15.05.2002, 1. sektion, p.

5). I en ledende artikel skriver *Ekstra Bladet*, at Peter Brixtofte "har bekæmpet vanetænkningen, udfordret traditionerne og forvandlet Farum fra et snorksovende provinshul til et nordsjællandsk mekka for liberal nytænkning (...) Manden er jo genial" (*E.B.*, 07.05.2002, 1. sektion, p. 2).

Det er bemærkelsesværdigt, at *B.T.* ikke kommenterede Brixtoftes politiske talent, som alle andre aviser ellers gjorde. Det kan skyldes, at *B.T.* – som vist ovenfor – i flere tilfælde brugte fortolkningspakken "Journalisten som vagthund" til at understrege *B.T.*'s engagement i Farum-sagen. I den optik er den særligt aggressive linje over for Brixtofte ikke overraskende.

Dækningen af Peter Brixtoftes person under Farum-sagen måtte forventes at være stærkt negativ, både på grund af Peter Brixtoftes ry som kontroversiel, men også fordi Peter Brixtofte var den altoverskyggende hovedperson i skandalen. Så simpelt kan dækningen dog ikke beskrives. På den ene side beskrev alle aviser Brixtofte som en enevældig bykonge, og på den anden side var der blandt aviserne enighed om værdien af Brixtoftes politiske resultater. Avisernes dækning af personen Brixtofte kan koges ned til afstandtagen fra Brixtoftes politiske virkemidler, men respekt for hans politiske nytænkning.

Konklusion

Analysen af fem avisers dækning af Farum-sagen har givet os flere interessante resultater. For det første kunne der konstateres forskelle mellem avisernes konstruktion af skandalen. Et godt eksempel kan findes i fortolkningspakken "Journalisten som vagthund". Her giver *B.T.* medierne æren for, at forholdene i Farum blev offentligt kendt. *Berlingske Tidende* ligger i modsætning hertil, idet avisen kritiserer journaliststanden for ikke at have været mere aktiv i kontrollen med Brixtofte. En anden forskel kan findes i anvendelsen af fortolkningspakken "De stakkels skatteydere". Her skiller tabloidaviserne sig ud ved mængden og typen af henvisninger til, at skatteyderne har betalt uretmæssigt for Brixtoftes misbrug af repræsentationskontoen, men alle aviser anvender i varierende grad "den lille mands" perspektiv. Der kunne dog også konstateres ligheder. For eksempel beskrev alle aviser politik med en kynisk vinkel. Symbolske formuleringer som for eksempel "Han førte kniven" og "Løkke kvalte Farums konge" prægede dækningen da indenrigsministeren godkendte suspensionen af Brixtofte, og da Peter Brixtofte blev ekskluderet fra Venstres folketingsgruppe. Selv om der kunne konstateres ligheder, dækker aviserne dog ikke sagen *en bloc*.

Det viste sig også, at avisernes konstruktion af personen Brixtofte indeholdt flere vinkler. På den ene side bliver Peter Brixtofte beskrevet som en enevældig, næsten tyrannisk bykonge, der drikker for meget, på den anden side som en liberal nytænkner. Alle aviser – undtagen *B.T.* – påpeger Brixtoftes politiske talent, dog med det forbehold, at han nu har mistet sin politiske troværdighed. Faktisk er *B.T.* den største afstikker. Avisens dækning er særligt centreret omkring fortolkningspakkerne "De stakkels skatteydere", "Bykongen Brixtofte" og "Journalisten som vagthund", og alle præsenteres uden internt modsatrettede vinkler.

Det samlede billede af avisernes konstruktion af Farum-sagen er mere kompliceret, end man umiddelbart kunne forvente. De to negative fortolkningspakker

”Den stakkels skatteyder” og ”Den politiske kamp” er vel repræsenteret, men kritikken bliver ikke rettet mod alt og alle. Resultatet bliver en dækning, der er præget af interesse for det brede spørgsmål om skandalens årsager og mere personfikseret interesse for Brixtofte. Mediernes konstruktion af Farum-sagen stikker i mange retninger og kan ikke uden problemer sættes ind i en typisk skabelon for enkeltsager.

Mange medieforskere har påpeget – og kritiseret – udviklingen mod såkaldt tabloidisering af den politiske kommunikation (i USA for eksempel Patterson, 1994; i Storbritannien for eksempel Blumler og Gurevitch, 1995). Tabloidisering har flere ingredienser: 1) depolitisering af den politiske kommunikation, 2), mediernes dyrker negative nyheder, 3) nyhederne er personfikserede, og 4) politik præsenteres som et spil (Brants, 1998). Også danske forskere har påpeget en tendens til at fokusere på spillet frem for substansen (Lund, 2002; Loftager, 2004), om end i en mere tilbageholdende tone end deres angloamerikanske kolleger. Mediernes konstruktion af Farum-sagen var også præget af et fokus på det politiske spil, særligt da Brixtofte blev ekskluderet fra Venstres folketingsgruppe. Men det er ikke hele historien. Man var som nævnt også interesseret i, hvordan skandalen kunne opstå, eventuelle reformer af det kommunale selvstyre, og visse aviser var kritiske over for mediernes manglende evne til afsløre forholdene i Farum tidligere. Man kan samtidig ikke skære de danske aviser over en kam. Som påpeget af Esser (1999) skal udbredelsen af tabloidisering vurderes ud fra udviklingen i den ”seriøse” del af medieverdenen. I dækningen af Farum-sagen var der store forskelle på de ”seriøse” aviser og tabloidaviserne, hvor sidstnævnte var langt mere aggressive i brugen af fortolkningspakkerne ”Den stakkels skatteyder” og ”Den politiske nævekamp”. Tabloideringen synes således ikke at være lige så udbredt et fænomen i Danmark som i flere andre vestlige lande, og det synes tvivlsomt, om det nogensinde bliver det.

Denne konstatering har skandaleteoretiske implikationer. For at forklare stigningen i politiske skandaler i de moderne samfund har politologer som Sabato og Lichter (1994) og Tumber (2004) peget på den stigende tabloidisering som årsag. Selv om det må konstateres, at de danske medier ikke er så tabloidiserede som de engelske eller amerikanske medier, er der alligevel opstået en lang række politiske skandaler. Der kan bare nævnes Ambi-sagen, Tamil-sagen og Anders Fogh Rasmussens afsked som skatteminister i 1980’erne. Af nyere sager kan nævnes Thor Pedersens misbrug af EU-midler, samt Henriette Kjær-sagen og Ulla Tørnæs-sagen. Den danske case peger på, at tabloideringen på ingen måde kan forklare det stigende antal politiske skandaler. Stigningen må i stedet forstås ud fra medialiseringen af de moderne samfund (Thompson, 2002), hvor politikere i højere og højere grad kommer i mediernes søgelys.

Hvordan kan det forklares, at nyhedsmediernes på den ene side strukturerer sig i grupper med (mere eller mindre) fælles nyhedskriterier og på den anden side dækker nyheder med forskellige vinkler? Timothy E. Cook har beskrevet, hvordan nyhedsmediernes er struktureret ens, for eksempel ved, hvilke kilder de bruger, emner de dækker og vinkler der anvendes. Det endelige resultat bliver ifølge Cook en konform nyhedsdækning (Cook, 1998: 64; se også Horn, 2002: 23-35 og Loft-

ager, 2004: 170-193). Cooks argument synes dog at være for deterministisk, i hvert fald i en dansk sammenhæng. Andre studier (Lund, 2002 og Loftager, 2004) har således vist, at den danske mediedækning ikke har udviklet sig mod konformitet på trods af de strukturelle ændringer, de danske nyhedsmedier har gennemgået. Årsagen synes at skulle findes i de interne kampe, der foregår i mediefeltet. Feltteoretikere forklarer social kamp som en markering i forhold til andre aktører: "To exist socially is to mark one's difference vis-à-vis others in an ongoing process" (Benson og Neveu, 2004: 3). Denne tankegang kan også overføres til mediestudier. Mediernes behov for at tilpasse sig de gældende strukturer, samtidig med at de distinktiverer sig fra andre aktører, kan ses som mediernes forsøg på at tilkæmpe sig en (særlig) plads under strukturer, der burde medføre konformitet. Medierne er således under et krydspres. Fra den ene side presser særligt kommerialisering og professionel ensretning i én retning, fra den anden side presser behovet for distinkivering fra andre aktører.

Resultatet bliver en underopdeling af mediefeltet i en række kategorier, hvor vi har beskæftiget os med henholdsvis tabloidpressen og resten af de danske, nationale dagblade. Inden for hver undergruppe foregår en nyhedsformidling, der ofte presses ind i enslignende skabeloner, og som adskiller undergruppen fra mediefeltets andre undergrupper. Resultatet bliver en nyhedsdækning, der anvender groft sagt ens nyhedskriterier, men hvor undergrupper adskiller sig kvalitativt, særligt ved deres vinkling af nyheder. I ovennævnte analyse kunne identificeres centrale forskelle mellem de to undergrupper, tabloidaviser og "seriøse" aviser: For eksempel dækkede tabloidavisene i højere grad Farum-sagen negativt, hvor de "seriøse" aviser ofte var mere tilbageholdende. Selv om der kan identificeres fælles nyhedskriterier for danske medier, er vinklingen og den konkrete konstruktion af nyheden forskellig for mediefeltets undergrupper. Det er netop her, den kvalitative tilgang viser sin styrke: De fælles nyhedskriterier, og dermed stort set ens temaer, kan i en kvantitativ indholdsanalyse fejlagtigt forstås som en konform nyhedsdækning. Heroverfor formår en kvalitativ undersøgelse at vise, at på trods af de fælles nyhedskriterier grupperer mediefeltets aktører sig forskelligt, særligt ved deres kvalitative forskelle og divergerende vinkling af nyheder.

Noter

1. Tak til Christoffer Green-Pedersen, Henrik Kaare Nielsen, Rune Slothuus, Lise Togeby samt to anonyme referees for deres værdifulde kommentarer til tidligere udkast.
2. Negativ dækning af politikere og det politiske system fører dog ikke nødvendigvis til politisk mistillid (Carstensen, 2005). For at kunne vurdere konsekvensen af mediernes enkeltsagsfokus, er en nærmere analyse af mediernes konkrete konstruktion af det politiske system nødvendig.
3. Christensen (1997) præsenterer en glimrende og meget omfattende gennemgang af de centrale skandalesager i 1980'erne og 1990'erne.
4. For en nærmere gennemgang af Farum-sagens udvikling henvises der til Buch (2002).
5. Lokalaviser er ikke medtaget i den følgende analyse af den grund, at politiske skandaler ikke udvikler sig til skandaler, før de landsdækkende medier beskæftiger sig med sagen. Thompson (2002: 72) adskiller lokale og medierede skandaler. Den lokale skandale, som finder sted i et afgrænset miljø med et begrænset antal modtagere, kan udvikle sig til en større (national) skan-

dale, hvor antallet af interessenter i princippet er uendeligt. Denne udvikling kræver, at landsdækkende medier tager sagen op. Interessen er således i denne sammenhæng på de landsdækkende aviser, fordi det var disse, der medialiserede skandalen til et nationalt niveau og derefter var styrende for den offentlige diskurs om Farum-sagen.

De elektroniske medier er heller ikke medtaget i analysen, og dermed centrerer analysen omkring den danske avisdækning. De elektroniske medier og aviser er dog ikke to autonome medier, da særligt den elektroniske nyhedsformidling er afhængig af aviserne. Det vurderes derfor muligt at analysere, hvordan Farum-sagen blev konstrueret i det offentlige rum.

Litteratur

- Albæk, Erik (2004). "Enkeltstatsfokus i dansk politik og presse. Illustreret med Bløderskandalen", pp. 27-40 i Marianne Hansen og Inger Munk (red.), *Rapport fra et nordisk lærerseminar*, Århus: Danmarks Journalisthøjskole.
- Ball, Patrick and John R. Wilmoth (1995). "Arguments and Action in the Life of a Social Problem: A Case Study of 'Overpopulation', 1946-1990", *Social Problems*, Vol. 42, No. 4, pp. 318-343.
- Benson, Rodney and Erik Neveu (2004). "Introduction", in Rodney Benson and Erik Neveu, *Bourdieu and the Journalistic Field*, Cambridge: Polity Press.
- Blumler, Jay and Michael Gurevitch (1995). *The Crisis of Public Communication*, London: Routledge.
- Bourdieu, Pierre (1993). *Sociology in Question*, London: Sage Publications.
- Brants, Kees (1998). "Who's Afraid of Infotainment?", *European Journal of Communication*, Vol. 13, No. 3, pp. 315-335.
- Buch, Roger (2002). "Farum-sagen – forhistorien, sagerne og læren af skandalen", *Politologiske Studier*, 5. årgang, nr. 3, pp. 52-65.
- Capella, Joseph N. and Kathleen H. Jamieson (1997). *Spiral of Cynicism: The Press and the Public Good*, Oxford: Oxford University Press.
- Carstensen, Martin B. (2005). "Et kompliceret forhold: Politiske skandaler og politisk mistillid, *Grus* (under udgivelse).
- Christensen, Jens Peter (1997). *Ministeransvar*, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Cook, Timothy E. (1998). *Governing with the News. The News Media as a Political Institution*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Couldry, Nick (2003). "Media meta-capital: Extending the range of Bourdieu's field theory", *Theory and Society*, Vol. 25, No. 4, pp. 653-677.
- de Vreese, Claes H. (2003). *Framing Europe. Television news and European Integration*, Amsterdam: Aksant Publishers.
- Esser, Frank (1999). "'Tabloidization' of News. A Comparative Analysis of Anglo-American and German Press Journalism", *European Journal of Communication*, Vol. 14, No. 3, pp. 291-324.
- Gamson, William A. (1992). *Talking Politics*, New York: Cambridge University Press
- Gamson, William A. and Kathryn E. Lasch (1983). "The Political Culture of Social Welfare Policy", pp. 397-416 in Shimon E. Spiro and Ephraim Yuchtman-Yaar (eds.), *Evaluating the Welfare State*, New York: Academic Press.
- Gamson, William A. and Andre Modigliani (1987). "The Changing Culture of Affirmative Action", pp. 137-177 in Richard D. Braungart (ed.), *Research in Political Sociology*, Greenwich, CT.: JAI Press
- Gamson, William A. and Andre Modigliani (1989). "Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach", *American Journal of Sociology*, Vol. 95, No. 1, pp. 1-37.
- Hjarvad, Stig, Nete Nørgaard Kristensen og Mark Ørsten (2004). *Mediernes dækning af invasionen af Irak 2003*, <http://www.modinet.dk/pages/TEMA/MediernesdækningafkrigeniIrak.htm>.
- Horn, Line (2002). *Mangfoldighed eller konformitet?*, Speciale, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.

- Loftager, Jørn (2004). *Politisk offentlighed og demokrati i Danmark*, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Lund, Anker Brink (1999). "Journalistroller i det redigerede samfund", *Politica*, 31. årgang, nr. 2, pp. 133-146.
- Lund, Anker Brink (2002). *Den redigerende magt*, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Lund, Anker Brink (2004). Mediernes magt – og magten over medierne, *Politica*, 36. årgang, nr. 4, pp. 393-405.
- Madsen, Jacob Gaarde (2000). *Mediernes konstruktion af flygtninge- og indvandrerspørgsmålet*, Århus: Magtudredningen.
- Patterson, Thomas E. (1994). *Out of Order*, New York: Vintage.
- Sabato, Larry and Robert Lichter (1994). *When should the watchdog bark? Media coverage of the Clinton scandals*, London: University Press of America.
- Thompson, John B. (1995). *The Media and Modernity. A Social Theory of the Media*, Cambridge: Polity Press.
- Thompson, John B. (2002). *Den politiske skandale*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Tumber, Howard (2004). "Scandal and Media in the United Kingdom", *American Behavioral Scientist*, Vol. 47, No. 8, pp. 1122-1137.
- Togebj, Lise, Jørgen Goul Andersen, Peter Munk Christiansen, Torben Beck Jørgensen og Signild Valgård (2003). *Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra Magtudredningen*, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Waisbord, Silvio (2004). "Scandals, Media, and Citizenship in Contemporary Argentina", *American Behavioural Scientist*, Vol. 47, No. 8, pp. 1072-1098.
- Waldahl, Ragnar (1999). "Medier, meningsdannelse og den politiske dagsorden", *Politica*, 31. årgang, nr. 2, pp. 114-132.
- Zaller, John R. (1998). "Monica Lewinsky's Contribution to Political Science", *PS: Political Science & Politics*, Vol. 31, No. 2, pp. 182-189.
- Zaller, John R. (2001). "Monica Lewinsky and the Mainsprings of American Politics", pp. 252-278 in W. Lance Bennett and Robert Entman (eds.), *Mediated Politics. Communication in the Future of Democracy*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Østerud, Øyvind, Fredrik Engelstad og Per Selle (2003). *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Magt- og demokratiudredningen*, Trondheim: Gyldendal Akademisk.